

Nu besluiten nodig voor waterstof

Inbreng Interprovinciaal Overleg voor Commissiedebat Waterstof, groen gas en andere energiedragers

4 maart 2026

Waterstof is onmisbaar in de mix van energiedragers voor de verduurzaming van ons land. Uit het [Integraal Beleid Onderzoek \(IBO\) Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur](#) blijkt dat Waterstof van belang is om de kosten van elektriciteit infrastructuur substantieel te beperken (totaal a 200 miljard euro). Waterstof biedt mogelijkheden voor flexibiliteit, energieonafhankelijkheid en verlichting van congestie op het stroomnet. Bij verdere ontwikkeling kan waterstof bijdragen aan het behoud en uitbreiding van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Als provincies werken we hard aan het opschalen van de markt en de ruimtelijke inpassing van waterstof. We zien echter dat de ontwikkeling van regionale waterstofinfrastructuur en investeringsbeslissingen van de markt achterblijven, ondanks de grote ontwikkelkansen.

Meer dan ooit zijn nu besluiten nodig om waterstof onderdeel te maken van de mix van energiedragers. Door gezamenlijk actie te ondernemen op onder meer de regionale marktstimulering, infrastructuurontwikkeling en veiligheidsborging, kunnen overheden de huidige kip-ei situatie helpen doorbreken en de waterstoftransitie versnellen. Hierbij vragen wij uw aandacht voor onderstaande punten.

Realiseer regionale aftakkingen en biedt provincies handelingsperspectief

De langzamere opkomst van waterstof leidt tot terughoudendheid bij markt en overheid. Op dit moment legt HyNetwork de 'waterstofbackbone' aan. Dit is het hoofdtransportsysteem voor waterstof door Nederland. Onder meer zogenaamde 'T-stukken' in de backbone zijn nodig om Cluster 6 industrie, gasgestookte energiecentrales of regionale projecten van waterstofinfrastructuur te voorzien. Een voorbeeld is de aanleg van een aftakking naar de Maxima Centrale. Hiervoor moet tijdig een T-stuk in de backbone aangelegd worden, zodat hier later een aftakking op aangesloten kan worden.

In 2025 is een aanvraag van IPO en 12 provincies op het Nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (nMIEK) gehonoreerd. 'T-stukken' voor aansluiting van industrie zijn nu geen onderdeel van de opdracht van HyNetwork. Met de nMIEK wordt tot april 2026 een nieuwe mogelijkheid geboden 't-stukken' nog mee te nemen en dit te repareren. Het is echter onduidelijk of dit binnen de timing van lopende projectprocedures nog lukt. Provincies roepen op tot een pragmatische houding en het gebruik maken van koppelkansen, zonder de aanleg van het hoofdnet te vertragen. Dit is een *no-regret* besluit: het is efficiënter en veiliger om 'T-stukken' direct bij aanleg mee te nemen.

Dat vraagt ook om een meer visiegedreven werkwijze in plaats van een enkel marktgedreven werkwijze. Visiegedreven betekent dat waterstofinfrastructuur vooruitlopend op de waterstofmarkt wordt aangelegd. In Duitsland wordt visiegedreven aanleg van aftakkingen al toegepast, inclusief aantrekkelijke voorwaarden. Om een significante scheefgroei met Duitsland te voorkomen, is het nodig dat in Nederland ook wordt gestart met visiegedreven aanleg van regionale waterstofinfrastructuur. Voor de ontwikkeling van de waterstofmarkt is een stapsgewijze opbouw belangrijk, waarbij de provincie goed in deze rol kan voorzien.

Provincies hebben daarom onderstaande zaken nodig:

- Een duidelijke visie en uitrolplan voor regionale waterstofaftakkingen;
- Een werkend instrument voor collectieve aansluiting van diverse bedrijven: een deel van de bedrijven valt nu niet binnen de scope voor een aanvraag van een aftakking op de waterstofbackbone omdat het om te grote investeringen gaat. Vaak zijn deze investeringen niet op te brengen door een enkel bedrijf, maar wel door een collectief.
- Nauwe samenwerking met het Rijk, HyNetwork en provincies om procedures te verkorten; provincies zien mogelijkheden om meer snelheid te maken m.b.t. de procedures voor realisatie, zonder daarbij de wettelijke zorgvuldigheid in het geding te brengen.
- Financiering voor de regionale aftakkingen ontbreekt: provincies roepen het Rijk daarom op met hen in gesprek te gaan over bekostiging van de 'T-stukken' en aftakkingen en het (tijdelijk) beschikbaar stellen van financiering. Wij zien bovendien mogelijkheden het investeringsrisico van bedrijven te verminderen.

Zorg voor tijdige Wetgeving op marktordening en aanwijzing van regionale netbeheerders

Op dit moment geeft Gasunie haar dochterbedrijf HyNetwork alleen opdracht voor het aansluiten van hogedrukinfrastructuur. Aansluiting van lagedrukinfrastructuur door regionale netbeheerders is nog niet voorzien. De wetgeving voor marktordening die hierop betrekking heeft, is nog niet gereed. Deze wetgeving zal moeten zorgen voor een opdracht voor de uitvoering van ontwikkelen, bouwen en beheren van regionale infrastructuur. De benodigde wetgeving wordt per 1 januari 2027 verwacht. Voor bedrijven wordt de instap op waterstof toegankelijker doordat regionale netwerken een kleinere schaal en lagere gasdruk hebben. Dit zorgt voor snellere marktontwikkeling en biedt ook ruimte voor innovatie en ondernemerschap naar de regio. Het is daarom van belang tijdig de regionale netbeheerder(s) aan te wijzen.

Stimuleer import en transport van waterstofdragers

Naast de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur, is er ook een oproep om de import en het transport van diverse waterstofdragers te faciliteren en reguleren. Deze moeten allen bijdragen aan beschikbaarheid en mogelijkheden met waterstof. Dit betreft onder andere:

- Ammoniak
- LOHC's (Liquid Organic Hydrogen Carriers)
- LH2 (Liquid Hydrogen)
- Methanol

Door deze diversiteit aan waterstofdragers te ondersteunen, wordt de flexibiliteit en robuustheid van de waterstofeconomie verder vergroot. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de noodzaak om deze stoffen op een veilige en verantwoorde wijze te kunnen transporteren, waarbij het voorstel is om de bestaande stroken uit het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH), te benutten voor extra buisleidingen van de havens naar Limburg en Duitsland. Dit zou de efficiëntie, flexibiliteit en veiligheid van het netwerk aanzienlijk kunnen vergroten.

Er blijft een onrendabele top op waterstof mede door het verschil tussen grijze, blauwe en groene waterstof. Voor de marktontwikkeling dient de import van waterstof gestimuleerd te worden, maar ook de eigen waterstof stromen. Daarvoor zien we ook een rol voor blauwe waterstof als transitiemiddel naar groene waterstof. Blauwe waterstof kan een middel zijn om de waterstoftransitie te versnellen. De huidige subsidie instrumenten sturen op de ontwikkeling en gebruik van groene waterstof waarbij we het ook belangrijk vinden dat blauwe waterstof (uit aardgas) hier onderdeel van wordt.

Stel regels op voor de veiligheid van waterstofdragers en -opslag

Volgens de [kabinetsvisie waterstofdragers](#) biedt het kabinet veel ruimte voor inzet van waterstofdragers bij de energie- en grondstoffentransitie. Ammoniak krijgt een duidelijke rol in de opbouw van de waterstofmarkt. Eindgebruik en conversie van ammoniak moet in de zeehavens en bij voorkeur zo ver mogelijk van bewoond gebied. Vervoer is bij voorkeur via buisleiding en binnenvaart naar het achterland. Uitbreiding via spoor en weg is ongewenst.

Provincies vragen aandacht voor de veiligheid en ontwikkeling met betrekking tot opslag en transport van ammoniak. Hoewel waterstofdragers voldoende veilig moeten zijn, wordt er in de visie geen naders kader aangekondigd met betrekking tot de veiligheid van ammoniak. Zonder buisleiding is meer lokale opslag nodig, wat hoger risico geeft in dichtbevolkt gebied. Andere - veel minder risicovolle- waterstofdragers zijn in ontwikkeling en zouden op termijn belangrijker kunnen worden. Een aantal provincies heeft daarom de voorkeur voor andere waterstofdragers.

Provincies adviseren aanvullende marktprikkels en kaders beschikbaar te stellen zodat meer veilige waterstofdragers tot ontwikkeling komen. Zo kunnen belemmeringen in de ruimtelijke ordening en risico 's in dichtbevolkte gebieden beperkt worden.